

این متن از سایت دانشنامه حوزوی "ویکی فقه" اخذ شده است.
برای آشنایی و استفاده بیشتر به نشانی www.wikifeqh.ir مراجعه فرمایید.

زنا

کلیدواژه: زنا، زناکار، عفت، نسل، گناه، خانواده، گناهکار.
پرسش: حضرت علی - علیه السلام - می‌فرماید: هر کس زنا کند، با او زنا خواهد شد، اگرچه در نسل‌های بعد از او باشد. آیا این یعنی مثلاً گناه مردی زناکار را باید هفت نسل بعدش، در خانواده‌ای پاک، مرد دیگری از امتداد این نسل پس بدهد؟ منطق من نمی‌تواند بپذیرد.
پاسخ: این روایت در بعضی از منابع روایی شیعه آمده است. منتهی این روایت از دو نگاه قابل دقت و بررسی است. یکی از جهت سند، دیگری از جنبه دلالت. اما از جهت سند این روایت به دلیل وجود "ابی‌المقدم ثابت بن هرمز" در سلسله روایت آن، ضعیف ارزیابی می‌شود. نقل ابن ابی‌الحدید نیز ضعف **سند** دارد. بر فرض پذیرش روایت، این روایت از دو جهت قابل توجیه است: ۱. طبق آنچه که ابن ابی‌الحدید می‌گوید: انسان اگر مرتکب زنا شود، بر اثر تکرار قبحش از بین می‌رود و برای شخص زناکار عادی می‌شود، این‌جاست که غیرت این فرد از بین می‌رود و دیگر نسبت به عیال و **خانواده**، آن حمیت و **غیرت** را ندارد؛ از این رو **عمل** ناشایست زنا در میان آنان رواج پیدا می‌کند؛ ۲. **روایت** اشاره دارد به این‌که گناه اگر در **جامع** ه فراگیر شود، در نهایت دامن‌گیر خود **انسان** گناهکار هم خواهد شد.

فهرست مندرجات

- ۱ - وجود روایت در برخی منابع روایی شیعه
 - ۱.۱ - ۱. روایتی از امام باقر
 - ۱.۲ - ۲. روایتی از امام علی
- ۲ - بررسی روایت از جهت سند و دلالت
 - ۲.۱ - ۱. از جهت سند
 - ۲.۲ - ۲. از جهت دلالت
 - ۲.۲.۱ - ۱. اول
 - ۲.۲.۲ - ۲. دوم
- ۳ - بیان یک نکته
- ۴ - منابعی برای مطالعه بیشتر
- ۵ - پانویس
- ۶ - منبع

وجود روایت در برخی منابع روایی شیعه

این روایت در بعضی از منابع روایی شیعه آمده است:

← **۱. روایتی از امام باقر**
و رَوَى عَمْرُو بْنُ أَبِي الْمَقْدَامِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ أَبِي جَعْفَرٍ - عَلَيْهِ السَّلَامُ - قَالَ: "كَانَ فِيمَا أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ - عَلَيْهِ السَّلَامُ - يَا مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ مَنْ زَنَى زَيْنًا يَهْ وَ لَوْ فِي الْعَقَبِ مِنْ بَعْدِهِ يَا مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ عَفَّ يَعْفُ أَهْلُكَ يَا مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ إِنْ أَرَدْتَ أَنْ يَكُنَّ خَيْرَ أَهْلِ بَيْتِكَ فَإِيَّاكَ وَالزَّانَا يَا مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ كَمَا تَدِينُ نَدَانًا!؛ ابوالمقدم می‌گوید: امام باقر - علیه السلام - فرمود: "در آن مطالبی که خداوند متعال به موسی **وحی** فرستاد، یکی این بود که ای موسی! هر کس زنا کند، با وی همان کار را دیگران انجام دهند؛ هرچند در **فرزندان** نسل او باشد؛ ای موسی! عفت پیشه خود کن تا در مورد محارمت دیگران عفت ورزند؛ ای موسی! هرطور عمل کنی، همان‌طور **جزا** بینی".^[۱] این روایت را صاحب وسائل و صاحب مستدرک با همین سند، ذکر کرده‌اند.^{[۲] [۳]}

← **۲. روایتی از امام علی**
ابن ابی‌الحدید در شرح *نهج‌البلاغه* از **امام علی** - علیه السلام - شبیه همین مطلب را نقل کرده است: "هرکه کاری را بسیار انجام دهد، به آن معروف می‌شود؛ مردم او را به آن می‌شناسند و به یکدیگر می‌شناسانند. پس آدمی باید رعایت کند، کاری را که بسیار انجام دهد که **کار** خوبی باشد که به آن مشهور و معروف گردد و کار بدی نباشد که به بدی معروف شود".^[۴]

بررسی روایت از جهت سند و دلالت

این روایت از دو نگاه قابل دقت و بررسی است. یکی از جهت سند و دیگری از جنبه دلالت.

← **أ. از جهت سند**

اما از جهت سند باید گفت: معروف این است که شیخ صدوق این روایت را از عمرو بن ابی‌المقدم از پدرش نقل کرده است. این نقل صدوق تا خود عمرو بن ابی‌المقدم صحیح است؛ چنان‌که آیت‌الله خوبی (ره) می‌گوید: اما اشکال در پدر عمرو یعنی "ابی‌المقدم ثابت بن هرمز" است که او از بتریه زیدیه است و کسی است که نه تنها توثیقی درباره‌اش وارد نشده، بلکه روایاتی در **مذمت** او نیز وجود دارد.^[۵] از این رو روایاتی که او در سلسله سند آنها باشد، آن روایت ضعیف است.^[۶] همین‌طور است نقلی که ابن ابی‌الحدید آورده است. علاوه بر این‌که روایت ابن ابی‌الحدید مرسل است و سند مشخصی هم ندارد.

← **ب. از جهت دلالت**

بر فرض پذیرش روایت، دو توجیه می‌توان برایش ارائه کرد:

← **۱. اول**

طبق آنچه که ابن ابی‌الحدید می‌گوید: انسان اگر مرتکب زنا شود، بر اثر تکرار این **عمل** خلاف شرع، قبحش از بین می‌رود و برای شخص زناکار عادی تلقی می‌شود، این‌جاست که غیرت این فرد از بین می‌رود و دیگر نسبت به عیال و خانواده‌اش آن حمیت و **غیرت** را ندارد؛ از این‌رو عمل ناشایست زنا در میان آنان رواج پیدا می‌کند. پس سخن **امام** درست است؛ زیرا کسی که عمل **زنا** برایش عادی شده و بدون هیچ **ترس** و ابایی دست به چنین عمل شنیعی می‌زند، گویی که کار مباحی را مرتکب می‌شود؛ چراکه عادت کردن به یک گناه قبح آن را نزد گناه‌کار از بین می‌برد. وقتی چنین شد که **گناه** پیش او چیز عادی شد، اگر خانواده‌اش هم چنین گناهی را مرتکب شد، برایش مهم نیست؛ چراکه غیرت این شخص از بین رفته است. [۷]

← ۲. دوم

البته این توجیه درباره **کلام** امام - علیه‌السلام - قابل پذیرش نیست؛ زیرا چه‌بسا کسانی هستند که خود اهل زنا هستند، اما هرگز حاضر نیستند که خانواده آنها چنین عملی را مرتکب شوند؛ لذا به نظر می‌رسد توجیه صحیح‌تر این باشد که روایت اشاره دارد به این مطلب که گناه اگر در **جامعه** فراگیر شود، در نهایت دامن‌گیر خود **انسان** گناه‌کار خواهد شد؛ به‌عنوان مثال، کسی که مواد مخدر در **جامعه** پخش می‌کند، به‌طور طبیعی آثار آن دامن توزیع‌کننده را نیز خواهد گرفت. این‌گونه است دیگر مفاسد اجتماعی نظیر **فحشا**؛ پس کسی که اشاعه فحشا کند، سرانجام دامن او و **خانواده** و فرزندانش را خواهد گرفت. به‌ویژه اگر انسان با دقت در جمله آخر روایت - ای موسی عفت پیشه خود کن تا در مورد محارمت دیگران عفت ورزند - نگاه کند، خواهد یافت که بین پاک‌دامنی و فسق **مرد و عفت** و **فسق** خانواده وی، ارتباط وجود دارد.

بیان یک نکته

نکته‌ای که در پایان لازم است به آن توجه شود آن است که این عالم، **عالم اسباب** و مسببات است، بر این اساس عواملی باعث خواهد شد که **نسل** انسان دچار مشکلاتی شود، حتی اگر آنان از این جهت مقصر نباشند؛ لذا برای این‌که نسل انسان از آن تأثیرات در امان باشد، نباید عوامل آن در گذشته توسط گذشتگان فراهم شود؛ مثلاً بمب اتمی که در هیروشیما انداخته شد، آثارش را روی نسل‌های بعدی گذاشته است، با اینکه نسل‌های بعدی در این جهت مقصر نبودند.

منابع برای مطالعه بیشتر

ترخان، قاسم، *میر ماه* (نگرشی نو به نقش هدایت‌گری اهل بیت (ع))، ص ۱۲۵ - ۱۳۲، انتشارات چلچراغ، چاپ اول، ۱۳۸۹ش.

پانویس

۱. ↑ شیخ صدوق، من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۲۱، جامعه مدرسین، قم، چاپ دوم، ۱۴۰۴ق.
۲. ↑ حر عاملی، وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۲۵۵، **بَابُ وُجُوبِ الْعِفَّةِ وَ الْوَرَعِ عَنِ الْمُحَرَّمَاتِ وَ حِفْظِ الْفَرْجِ.**
۳. ↑ محدث نوری، مستدرک الوسائل، ج ۱۴، ص ۳۲۹.
۴. ↑ ابن ابی‌الحدید، شرح نهج‌البلاغه، ج ۲۰، ص ۳۲۳، کتابخانه مرعشی نجفی، قم، چاپ اول، ۱۳۲۷ش.
۵. ↑ خوئی، ابوالقاسم، معجم رجال‌الحديث، ج ۲، ص ۴۰۰، ۴۴۴.
۶. ↑ طبق آنچه که در نرم‌افزار درایه‌النور آمده است.
۷. ↑ ابن ابی‌الحدید، شرح نهج‌البلاغه، ج ۲۰، ص ۳۲۳، ۴۴۴، کتابخانه مرعشی نجفی، قم، چاپ اول، ۱۳۲۷ش.

منبع

پایگاه اسلام کوئست.

رده‌های این صفحه : **اخلاق اسلامی** | **ردائل اخلاقی** | **گناهان**